

RÄDDA DJURGÅRDEN

EN FÖRENING SOM VILL FÖRSKÖNA OCH BEVARA DJURGÅRDEN

Oktober 2025

Stort tack för ditt bidrag!

Vi vill återigen rikta vårt stora tack för den hjälp och stöd vi får från alla er engagerade som stödjer vår verksamhet sedan vi startade kulturföreningen Rädda Djurgården för mer än tre år sedan. Utan det hade vårt arbete varit omöjligt.

Vi hoppas att du fortsatt vill vara medlem och stödja vår verksamhet. Betala medlemsavgift på 200 kr och eventuella bidrag till Swish 1233 734 761; Bankgiro 5706 - 1087. Kom ihåg att ange din mailadress tack.

Vi finns på både [Instagram](#) och [Facebook](#).

Har du frågor maila till info@raddadjurgarden.se

Why are City Parks so important?

Den 23 september anordnade Rädda Djurgården och vår Sponsorgrupp (Li Malmström, Sophie Pålsson-Möller, Astrid Trolle Adams och Josephine d'Otrante) ett mycket lyckat och fullsatt event på Italienska Ambassaden följt av en mottagning på Spanska Ambassaden med temat *Why are City Parks so important?* för specialinbjudna gäster i syfte att knyta nya kontakter med vänner som delar samma vision, mål och utmaningar. Vad kan vi lära oss av varandra för att bevara och försköna stadsparker runt om i världen.

Ambassadörerna Michele Pala och Luis Cuesta hälsade välkommen. Övriga talare var Annalisa Metat, italiensk professor i landskapsarkitektur i Rom, Alberto Ipas, grundare av Smart Urban Parks i Spanien, Henrik Waldenström som talade om vår parks 30-åriga historia. Samt Richard Murray, författare till "Why Cities Need Large Parks" och Sara Sandström från prinsessan Estelles kulturstiftelse.

Vi riktar ett särskilt tack till italienska och spanska ambassaderna för deras varma och generösa gästfrihet. Vår förhoppning är att workshopen stärker stödet för Rädda Djurgården bland annat i form av nya medlemmar.

KDF tar inte ansvar för att skydda Djurgårdsmarken från exploatering!

Samfundet S:t Erik och Förbundet för Ekoparken arrangerade den 26 september ett heldagsseminarium på Naturhistoriska Riksmuseet för att högtidlighålla nationalstadsparkslagstiftningens 30-åriga existens. Det var många kvalificerade föredrag. Seminariet avslutades med en paneldebatt med ett stort antal deltagare. Ett antal styrelseledamöter i Rädda Djurgården deltog i seminariet.

Arkitekten och tillika f.d. stadsarkitekt och f.d. planchef Kristina Berglund höll ett anförande där hon kritiserade hur Mark- och miljööverdomstolen dömt i ett antal uppmärksammade planärenden på Djurgården och i nationalstadsparken. Ett av dem var Gröna Lunds detaljplan för exploateringen av Skeppsholmsviken, alltså den nuvarande parkeringsplatsen mellan Liljevalchs och vattnet.

I detta planärendet yttrade Riksantikvarieämbetet att *'ett förverkligande av planen innebär påtaglig skada på Riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården'*. Ett huvudsakligt argument för denna uppfattning var åkattraktionernas påverkan på landskapsbilden. En påverkan som i mycket hög grad bestäms av åkattraktionernas höjd. Riksantikvarieämbetet ansåg också att Nationalstadsparkens värden skulle skadas av ett förverkligande av detaljplanen.

I vad som föreföll vara föranlett av Kristina Berglunds kritik framförde slottsfogden och chefen för Kungliga Djurgårdens Förvaltning (KDF) Magnus Andersson, bland annat att *'man kan diskutera höjder'*.

Vår kritik mot KDF i Gröna Lund ärendet är just att trots att KDF anser att *'man kan diskutera höjder'* och att Gröna Lund, Stockholms stad och natur- och kulturmiljöorganisationerna, liksom Riksantikvarieämbetet och domstolarna gjorde just det så var KDF helt tyst i frågan. KDF var helt tyst även när den maximala tillåtna höjden var 60 meter.

Det är inte att värna och vårda Djurgården och nationalstadsparken att under planprocessen vara tyst om den påverkan planen har på Djurgården. Det är inte heller att leva upp till dispositionsrättens krav om *Djurgårdens förbättring och förskönande ...*

KDF borde inse att i den svåra uppgiften att skydda Djurgården mot stegvis exploatering så vore det klokt att i stället lyssna på oss och andra natur- och kulturmiljöorganisationer.

Uggleviksreservoaren (Vattentornet)

Samfundet S:t Erik har i september hos Högsta Domstolen begärt resning i målet gällande vattentornet i Lill-Jansskogen, kallad Uggleviksreservoaren. Bakgrunden är Mark- och miljödomstolens beslut att avslå överklagandena av den nya detaljplanen. Detaljplanen innebär att ett nytt större och högre vattentorn byggs intill den nuvarande reservoaren, som därefter ska rivas.

Enligt 4 kap. 7 § miljöbalken får i Nationalstadsparken ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas bara om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.

Mark- och miljööverdomstolen menar att det nya vattentornet inte är en ny byggnad eller anläggning, utan en komplettering av den befintliga anläggningen som omfattar alla de ihopkopplade vattentorn som försörjer stora delar av regionen.

Rivningen av det nuvarande vattentornet är, enligt domstolen, inte vad som i lagens mening menas med annan åtgärd, även om handlar om en byggnad som under lång tid satt sin prägel på platsen och av Stockholms Stadsmuseum klassificerats som en särskilt värdefull byggnad.

Domstolen behöver genom dessa manövrar inte förhålla sig till om uppförandet av det nya vattentornet eller rivningen av det gamla är ett intrång i parklandskapet eller naturmiljön eller medför skada på natur- och kulturvärdena.

Vid Samfundet S:t Eriks och Förbundet för Ekoparkens seminarium den 26 september hölls en paneldebatt där flera av landets mest meriterade jurister på miljöområdet var inbjudna. Stefan Rubenson (fd

departementsråd och chef för Miljödepartementets rättsenhet och den som höll i pennan när lagstiftningen gällande Nationalstadsparken skrevs), Jonas Ebbesson (professor i miljö rätt vid Stockholms Universitet) och Knut Weibull (f.d. rättschef på Kulturdepartementet och överantikvarie vid Riksantikvarieämbetet) var överens om att Mark- och miljödomstolen feltolkat lagen, vilket Samfundet S:t Erik också framhåller i sin ansökan om resning.

Domen innebär inte bara skada för området kring Uggleviksreservoaren. En så generös definition av vad en anläggning är i en prejudicerande dom riskerar att få mycket långtgående negativa konsekvenser för den fortsatta utvecklingen av Nationalstadsparken.

Högsta domstolen har ännu inte tagit ställning i frågan om resning.

Hasselbacken

Flera parter har begärt att Mark- och miljödomstolens dom gällande detaljplanen för Hasselbacken ska prövas i högre instans. Den nya detaljplanen medger en omfattande utbyggnad av hotell och restaurang. Förbundet för Ekoparken hänvisar i sin begäran om överprövning till de stora ingreppen i en mycket värdefull kulturmiljö. Vidare till att det förekommer rena felaktigheter i Mark- och miljödomstolens dom.

För närvarande är det inte beslutat om det kommer att beviljas prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen. Rädda Djurgården bevakar frågan.

Östlig förbindelse

Östlig förbindelse (tidigare Östra länken) ska förhandlas på nytt. [Regeringen](#) gav i september Catharina Elmsäter-Svärd, före detta infrastrukturminister, i uppdrag att utreda förutsättningarna för genomförande och finansiering av projektet. Uppdraget ska redovisas den 18 november 2025.

Det kan noteras att Trafikverket i sitt förslag till [nationell plan](#) för infrastrukturen fram till 2037 presenterad den 30 september, inte har med en finansiering av Östlig förbindelse. Trafikverket konstaterar i planen också att Östlig förbindelse inte är ett lämpligt så kallat OPS-projekt, där privat kapital bidrar till finansieringen.

Stockholms Handelskammare presenterade under försommaren ett [eget förslag](#) på finansiering av Östlig förbindelse. Lill-Jansskogen kan enligt Handelskammaren bebyggas med 10 000 nya bostäder, vilket skulle kunna ge inkomster tillräckliga för att bygga Östlig förbindelse. Förslaget kommer sannolikt inte att genomföras, men visar på att de starka intressen som vill

exploatera fler områden i Nationalstadsparken utan respekt för befintliga lagar.

Kungens dispositionsrätt

Ett av syftena för Föreningen Rädda Djurgården är att motarbeta den pågående kommersiella exploateringen av vad som borde vara en skyddad naturmiljö.

Ett otillräckligt uppmärksammat faktum är att det finns två för området specifika och av varandra oberoende regelverk som styr exploateringen av södra och norra Djurgården. Det ena är reglerna om Nationalstadsparken i miljöbalken 4 kap 7§. Det andra är det avtal som år 1810 ingicks mellan riksdagen och kung Karl XIII och gav kungen och hans efterföljare dispositionsrätt över djurgårdsmarken.

Enkelt uttryckt säger miljöbalken att miljön på Djurgården inte får förvanskas genom bebyggelser som förfular naturen medan dispositionsrätten säger att bara förändringar som förskönar området får genomföras. Dispositionsrätten, som förbjuder allt som inte förskönar, är alltså strängare än miljöbalken som bara kräver att inget ska vanställas. Om dispositionsrätten tillämpades och kungen valde att bestämma kan han sätta stopp för en del planerade byggnationer. Detta vore, anser Föreningen Rädda Djurgården, ett angeläget förhållningssätt.

Problemet är att dispositionsrätten fallit i vanhävd vilket åtminstone delvis beror på att kungens rättigheter enligt avtalet inte hävdas. När tvistiga ärenden om störande förändringar ska göras hänskjuts ärendena regelmässigt till mark- och miljödomstolarna som, eftersom de är domstolar, tolkar lagen, i det här fallet miljöbalken, inte efter den kungliga dispositionsrätten. Avgående riksmarskalk Fredrik Wersäll har gjort en särskild poäng av att omedelbart driva alla ärenden till domstol utan att tillåta föregående diskussioner och eventuella kompromisser mellan parterna. Inför de nu pågående domstolsärendena om arrendena på Djurgården har riksmarskalken tydligt förklarat att han inte vill följa den lagstadgade ordning enligt vilken parterna ska förhandla innan ärenden går till domstol.

I praktiken betyder detta att den avgående riksmarskalken upphäver eller åtminstone onödigt förklarar den kungliga dispositionsrätten. (I verkligheten kan man betvivla att miljödomstolarna ens följer miljöbalken. Vitterhetsakademin, som utvärderat domstolarnas praxis, betvivlar just detta.)

Rädda Djurgårdens lärarmaterial

Så här står det i inledningen till vårt lärarmaterial om Nationalstadsparken för lågstadiet: *Välkommen till ett upplevelsebaserat läromedel med fokus på att upptäcka Kungliga Nationalstadsparkens vackra miljö med dess kulturella och livsbejakande betydelse för oss och vår utveckling. Vi har valt ut ett antal platser i parken som lämpar sig fint för en kortare eller lite längre utflykt... Här vill vi väcka barns naturliga upptäckarglädje och ge dem känslan av att finna sig själva i ett större sammanhang....*

Lärarmaterialet används nu på flera lågstadieskolor på Östermalm och vi informerar fortlöpande fler skolor. Du kan se hela material via länken här.

Fabriques vid Djurgårdsvarvet

Utdrag ur Föreningen Rädda Djurgårdens inlägga till byggnadsnämnden i Stockholm i slutet av augusti 2025.

Ärende: Gällande ansökt bygglov för ändring av verksamhet från restaurang till bageri, café, konditori och restaurang.

Rädda Djurgården är en kulturmiljöförening som vill sätta stopp för olämpliga byggplaner och i stället återupprätta ambitionen av att försköna och bevara Djurgården. Vi vill att man vid varje bygglovsansökan ska ta hänsyn till helheten – naturen, bebyggelsen och trafiksituationen. I det aktuella ärendet är det således framför allt bebyggelsens industriella verksamhet och den ökande trafiken som vi ifrågasätter.

Vi motsätter oss Fabriques ansökan om ett bageri på Beckholmsvägen på Djurgården. Enligt uppgift producerar bageriet bröd och bakverk till 21 olika butiker i Stockholm. Produktionen sker i stor skala med huvudsyfte att försörja externa återförsäljare och alltså inte för att brödet ska serveras på plats. Detta möter definitionen av livsmedelsindustri och strider då således mot detaljplanen.

Rädda Djurgården yrkar att byggnadsnämnden avslår bygglovsansökan – som dessutom sker långt efter att verksamheten utan lov startats - då den aktuella verksamheten har industriell karaktär och är därmed inte förenlig med platsens detaljplan eller god boendemiljö.

Även Förbundet för Ekoparken har skickat in ett yttrande.

**Vi önskar Dig en fin höst och än en gång
varmt tack för Ditt engagemang**